

Gwybodaeth ddefnyddiol i ragnodwyr

Diweddarwyd Ebrill 2025

Ateb eich cwestiynau ar gymwysterau, safonau ac ymarfer rhagnodi.

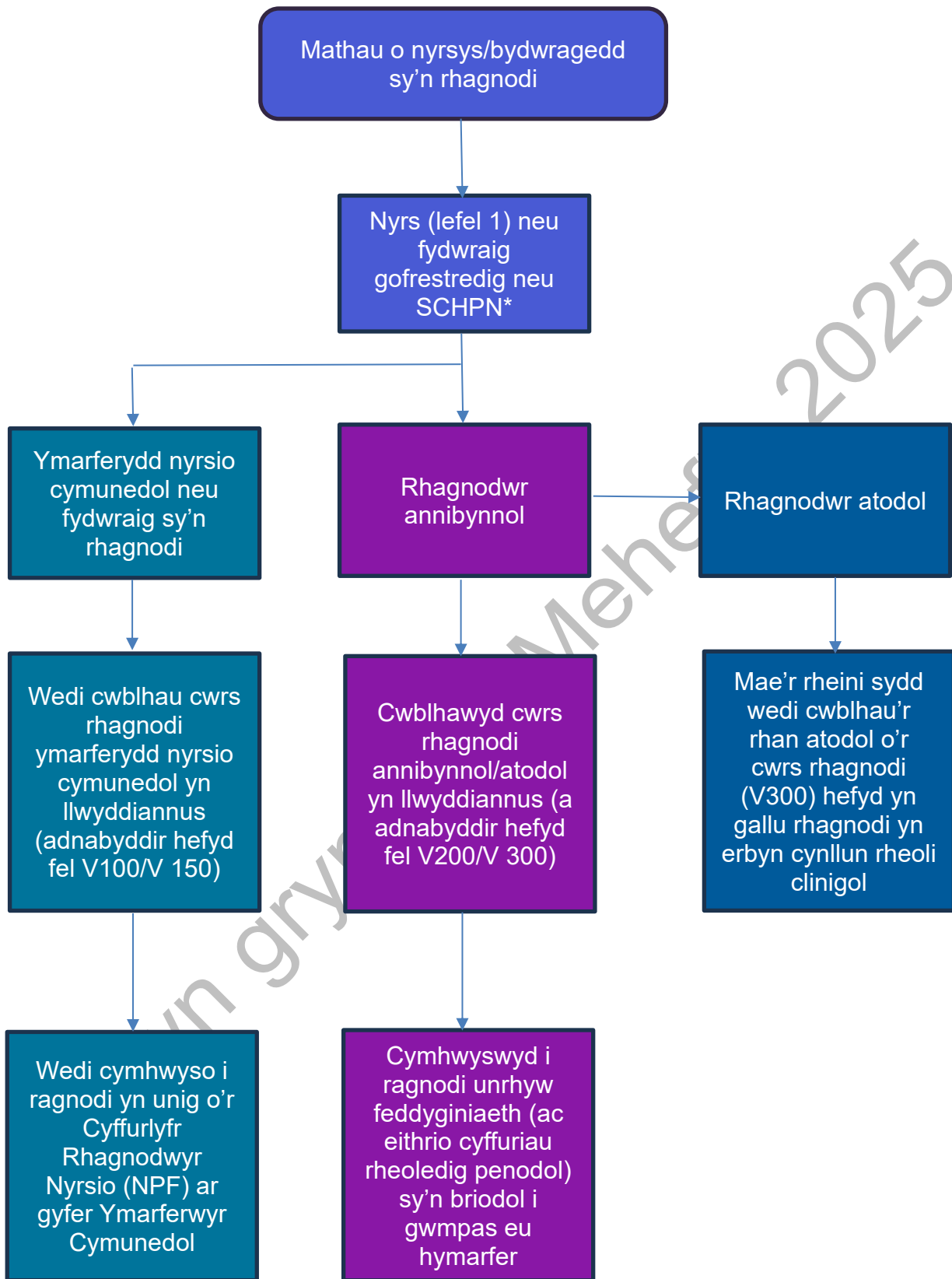
Pa nyrsys a bydwagedd proffesiynol; sy'n gallu rhagnodi?

Dim ond nyrsys cofrestredig (lefel 1), bydwagedd a'r rhai sydd wedi cymhwyso fel nyrsys iechyd cyhoeddus cymunedol arbenigol (SCPHN) sydd wedi cwblhau rhaglen rhagnodi a gymeradwywyd gan NMC yn llwyddiannus ac sydd â'u cymhwyster wedi'u cofnodi ar ein cofrestr sy'n gymwys i rhagnodi. Mae SCPHNau yn nyrsys neu fydwragedd cofrestredig sydd wedi cwblhau rhaglen SCPHN ôl-gofrestru a gymeradwywyd gennym yn llwyddiannus ac sydd ar ran SCPHN o gofrestr NMC.

Nid yw cymdeithion nyrsio a nyrsys cofrestredig (lefel 2) yn gymwys i ymgymryd â chymhwyster rhagnodi felly nid ydynt yn gallu rhagnodi..

Beth yw'r gwahanol categorïau o ragnodwyr?

Mae dau categori o nyrsys neu fydwragedd sy'n rhagnodi: nyrs gymunedol neu fydwraig sy'n rhagnodi, a nyrs neu fydwraig annibynnol ac atodol sy'n rhagnodi. Mae'r diagram isod yn dangos y categorïau yn fanylach.

*Mae SPCHN yn nyrs neu fydwraig gofrestredig lefel un sydd wedi cwblhau rhaglen SCPHN ar ôl cofrestru wedi'i chymeradwyo gan y Cyngor Meddygol Cyffredinol ac mae ar ran SCPHN o'r gofrestr

Beth yw'r safonau ar gyfer rhagnodwyr sy'n nyrsys a bydwagedd?

Addysgir pob rhagnodwr o nyrs a bydwraig (fel y disgrifir uchod) yn unol â'n [Standards for prescribing programmes](#) (NMC, 2018). Ar ôl cymhwyso a chofrestru, rydym yn disgwyl i bob nyrs a bydwraig sy'n rhagnodi gadw at [Competency Framework for all Prescribers](#) (published 2016, updated 2021) y Gymdeithas Fferyllol Frenhinol (RPS) fel y safonau ar gyfer ymarfer rhagnodi diogel ac effeithiol a'r [NMC Code](#) sy'n amlinellu'r safonau ymarfer ac ymddygiad rydym yn eu disgwyl o'n holl nyrsys a bydwagedd proffesiynol cofrestredig.

Gallwn weithredu drwy ein prosesau addasrwydd i ymarfer lle mae gweithwyr proffesiynol ar ein cofrestr yn methu â chynnal safonau proffesiynol neu ymarfer y tu allan i ganllawiau perthnasol sy'n peri risg i ddiogelwch cleifion neu hyder y cyhoedd yn y proffesiynau nyrsio a bydwreigiaeth. [Further information about fitness to practise and how our processes work.](#)

Defnyddio cyfrifoldebau rhagnodi a geir trwy gymhwyster rhagnodi NMC (V100/V150/V200/V300) tra'n gweithio fel Cydymaith Meddygol (PA) neu Gydymaith Anaesthesia (AA)

Mae'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol wedi cadarnhau nad yw unigolion sy'n gweithio mewn rolau PA ac AA yn gallu rhagnodi yn gyfreithlon gan ddefnyddio hawliau rhagnodi o rôl reoledig arall.

Mae hawliau rhagnodi yn benodol i'r proffesiwn rheoledig lle cawsant eu rhoi ac nid ydynt yn drosglwyddadwy. Er enghraifft, os ydych wedi ennill hawliau rhagnodi fel nyrs neu feddyg, ni allwch eu defnyddio wrth weithio fel PA neu AA.

O 13 Rhagfyr 2024 ymlaen, ni ddylai gweithwyr gofal iechyd proffesiynol sy'n gweithio mewn rolau PA neu AA dynodedig ragnodi meddyginiaethau, hyd yn oed os oes ganddynt hawliau rhagnodi o broffesiwn blaenorol neu wedi cael eu hawdurdodi i ragnodi o'r blaen gan eu cyflogwr.

Yr hyn y mae angen i ragnodwyr nyrsio neu fydwreigiaeth ei ystyried wrth benderfynu a ddylid rhagnodi ar-lein neu o bell

Er nad ein rôl ni yw cyhoeddi canllawiau clinigol, na chanllawiau sy'n ymwneud â meddyginiaethau unigol, mae'n rhaid i bob nyrs neu fydwraig ystyried yr wybodaeth a nodir isod.

Mae rhagnodi o bell yn cario gwahanol gyfleoedd a risgiau i ragnodi mewn lleoliadau wyneb yn wyneb.

Mae'r fframwaith cymhwysedd RPS yn cynnwys sawl datganiad ategol sy'n ymwneud â rôl y rhagnodwr sy'n disgrifio'r gweithgaredd neu'r canlyniad y dylai'r rhagnodydd ei ddangos yn weithredol ac yn rheolaidd, gan gynnwys wrth ragnodi ar-lein neu o bell. Mae'r rhain yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, bod y gweithiwr proffesiynol:

- Yn ymgymryd â'r ymgynghoriad mewn lleoliad priodol (cymhwyster 1.1)

- Yn arddangos sgiliau ymgynghori da ac yn adeiladu perthynas â'r claf/gofalwr (cymhwyster 1.5)
- Yn cymryd ac yn dogfennu hanes meddygol, seicogymdeithasol a meddyginiaeth priodol gan gynnwys alergeddau ac anoddefgarwch. (cymhwyster 1.6)
- Ymgymryd â ac yn dogfennu asesiad clinigol priodol (cymhwyster 1.7)
- Yn adnabod a mynd i'r afael â gwendidau posibl a allai fod yn achosi i'r claf/gofalwr geisio triniaeth (cymhwyster 1.8)
- Yn cyrchu, gwerthuso'n feirniadol, a defnyddio ffynonellau gwybodaeth dibynadwy a dilysu (cymhwyster 2.7)
- Yn adeiladu perthynas sy'n annog rhagnodi priodol ac nid y disgwyliad y bydd rhagnodiad yn cael ei ddarparu (cymhwyster 3.5)
- Yn ymgymryd â ac yn dogfennu asesiad clinigol priodol (cymhwyster 1.7)
- Yn adnabod a mynd i'r afael â gwendidau posibl a allai fod yn achosi i'r claf/gofalwr geisio triniaeth (cymhwyster 1.8)
- Yn cyrchu, gwerthuso'n feirniadol, a defnyddio ffynonellau gwybodaeth dibynadwy a dilysu (cymhwyster 2.7)
- Yn adeiladu perthynas sy'n annog rhagnodi priodol ac nid y disgwyliad y bydd rhagnodiad yn cael ei ddarparu (cymhwyster 3.5)
- Yn ymgymryd â ac yn dogfennu asesiad clinigol priodol (cymhwyster 1.7)
- Yn adnabod a mynd i'r afael â gwendidau posibl a allai fod yn achosi i'r claf/gofalwr geisio triniaeth (cymhwyster 1.8)
- Yn cyrchu, gwerthuso'n feirniadol, a defnyddio ffynonellau gwybodaeth dibynadwy a dilysu (cymhwyster 2.7)
- Yn adeiladu perthynas sy'n annog rhagnodi priodol ac nid y disgwyliad y bydd rhagnodiad yn cael ei ddarparu (cymhwyster 3.5)
- Yn dilyn mesurau diogelu priodol os yw'n rhagnodi meddyginiaethau sydd heb eu trwyddedu, oddi ar y label, neu y tu allan i arfer safonol (cymhwyster 4.12)
- Yn sefydlu a chynnal cynllun ar gyfer adolygu triniaeth y claf (cymhwyster 6.1)
- Yn adnabod a lleihau risgiau posibl sy'n gysylltiedig â rhagnodi trwy ddulliau o bell (cymhwyster 7.3)
- Yn rhagnodi o fewn ei gwmpas ymarfer ei hun, ac yn cydnabod terfynau gwybodaeth a sgiliau ei hun (cymhwyster 7.12)

Mae gan bob rhagnodwr gyfrifoldeb proffesiynol i sicrhau bod meddyginiaethau yn cael eu cyflenwi dim ond lle maent yn glinigol briodol a lle mae ganddynt ddigon o

wybodaeth am iechyd y derbynnydd arfaethedig a'i hanes meddygol a rhagnodi llawn. Mae angen i ragnodwyr asesu addasrwydd eu dulliau ymgynghori a rhagnodi a chydabod bod meddyginiaethau a meysydd ymarfer lle na fyddai'n addas i ragnodi o bell neu lle mae angen mesurau diogelu ychwanegol i sicrhau bod meddyginiaethau yn cael eu cyflenwi'n ddiogel ac yn briodol.

A all nyrsys a bydwagedd sy'n rhagnodi ragnodi meddyginiaethau o bell?

Gallant. Fodd bynnag, nid yw pob meddyginiaeth yn addas i'w rhagnodi trwy ddulliau o bell fel ffôn, e-bost, fideo ar-lein neu gyfathrebu trwy drydydd parti. Mae'n rhaid i bob rhagnodwr gymryd cyfrifoldeb unigol am eu penderfyniadau rhagnodi a dylent gydnabod bod rhai meysydd ymarfer lle mae rhagnodi yn annhebygol o fod yn addas. Mae enghreifftiau'n cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, feddyginiaethau sy'n debygol o fod yn destun camddefnydd neu gamdriniaeth, meddyginiaethau risg uchel sydd angen diogelwch ychwanegol, lle nad oes digon o wybodaeth am hanes iechyd, meddygol a rhagnodi y derbynnydd i'w rhagnodi'n ddiogel (e.e. dim mynediad at gofnodion meddygol neu nad yw'r dull ymgynghori yn addas i ddiwallu anghenion yr unigolyn) neu lle mae angen archwiliad corfforol o'r person er mwyn sicrhau rhagnodi diogel.

Mae pob rhagnodwr yn gyfrifol am y rhagnodiadau maen nhw'n eu llofnodi, ac mae'n rhaid iddynt fod yn barod i esbonio a chyflawnhau eu penderfyniadau a'u gweithredoedd wrth ragnodi, gweinyddu a rheoli meddyginiaethau neu wrthod rhagnodi.

A all nyrsys a bydwagedd ragnodi ar gyfer triniaethau cosmetig heb fod yn llawfeddygol o bell?

Mae'r dirwedd gweithdrefnau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol yn cynnwys ystod eang o weithdrefnau, technegau, cynhyrchion a gwasanaethau, gydag amrywiaeth eang mewn cymhlethdod ac ymledoldeb.

Mae'r [Health and Care Act 2022](#) yn diffinio 'gweithdrefn gosmetig' fel gweithdrefn, heblaw am weithdrefn llawfeddygol neu ddeintyddol, sy'n cael ei chyflawni neu a all gael ei chyflawni at ddibenion cosmetig; ac mae'r cyfeiriad at weithdrefn yn cynnwys—

- (a) chwistrellu sylwedd;
- (b) gosod sylwedd sy'n gallu treiddio i mewn i neu drwy'r epidermis;
- (c) rhoi nodwyddau i mewn i'r croen;
- (d) rhoi llinynnau o dan y croen;
- (e) gosod golau, trydan, oerfel neu wres.

Rydym yn defnyddio diffiniad eang i ddiffinio gweithdrefnau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol i olygu ymyriadau, gweithdrefnau neu driniaethau dewisol sy'n cael eu cynnal â'r prif bwrpas o newid neu wella ymddangosiad corfforol person am resymau cosmetig, yn hytrach nag am angenrheidrwydd meddygol.

Yn dilyn adolygiad o'n safbwynt ar ragnodi cynhyrchion cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol o bell yn 2024 ac i gefnogi penderfyniadau rhagnodi diogel, yn effeithiol o 1 Mehefin 2025, mae'n rhaid i nyrsys a bydwragedd annibynnol gynnal ymgynghoriad wyneb yn wyneb a chynnal a dogfennu asesiad clinigol priodol o dderbynydd arfaethedig y feddyginiaeth cyn iddynt ragnodi unrhyw gynhyrchion a ddefnyddir ar gyfer unrhyw weithdrefn gosmetig ddewisol nad yw'n llawfeddygol. Nid yw'n briodol rhagnodi cynhyrchion meddyginiaethol at y dibenion hyn trwy ddulliau o bell fel ffôn, e-bost, ar-lein, fideo neu gyfathrebu trwy drydydd parti. Mae hyn yn berthnasol i'r ymgynghoriad cychwynnol ac unrhyw ymgynghoriadau dilynol a gweithgareddau dilynol.

Mae'r safbwynt hwn yn gyson â gofynion [RPS Prescribing Competency Framework](#) and the [High level principles for good practice in remote consultations and prescribing](#) sy'n cynnwys y gofyniad fod gweithwyr gofal iechyd proffesiynol yn gwneud diogelwch cleifion yn flaenoriaeth gyntaf a sicrhau bod asesiadau clinigol digonol yn cael eu cynnal bob amser.

Disgwylir i unrhyw nyrs neu fydwraig proffesiynol sy'n dewis darparu gweithdrefnau cosmetig dewisol nad ydynt yn llawfeddygol gadw at safonau proffesiynol bob amser. Mae hyn yn cynnwys sicrhau eu bod wedi'u haddysgu a'u hyfforddi'n briodol, yn gymwys a bod ganddynt yswiriant indemniad priodol. Mae'r rhagnodydd yn gyfrifol am gael caniatâd gwybodus gan y derbynydd arfaethedig, asesu addasrwydd gweithdrefn ar gyfer pob unigolyn ac esbonio risgiau a manteision gweithdrefn iddynt.

Pan fydd rhagnodwr yn dirprwyo gweinyddu meddyginiaeth fel rhan o weithdrefn gosmetig nad yw'n llawfeddygol, mae'n rhaid iddo sicrhau bod y person y mae'n dirprwyo iddo yn briodol gymwys a bod yn fodlon ei fod yn gymwys ac yn fedrus wrth weinyddu'r feddyginiaeth a chyflawni'r weithdrefn mewn mangre addas. Mae rhagnodwyr yn parhau i fod yn gyfrifol bob amser am oruchwyliaeth a gofal cyffredinol pob unigolyn, gan gynnwys asesu canlyniadau a rheoli unrhyw ddigwyddiadau neu gymhlethdodau niweidiol

A all nyrsys a bydwragedd gadw meddyginiaethau rhagnodiad fel stoc?

Mae'r [Human Medicines Regulations 2012](#) yn caniatáu i feddygon a deintyddion yn unig gadw stoc o feddyginiaethau rhagnodiad yn unig (lle mae meddyginiaethau wedi cael eu dosbarthu i glaf a enwir gan fferylllydd). Mae'r Asiantaeth Rheoleiddio Meddyginiaethau a Chynhyrchion Gofal Iechyd (MHRA) wedi cynghori nad yw nyrsys a bydwragedd o ragnodwyr annibynnol yn gymwys i gael eu cyflenwi â meddyginiaethau presgripsiwn fel stoc. Cyfarwyddyd Penodol i Gleifion (PSD) yw'r dull cyfreithiol o ragnodi, gan gynnwys ar gyfer gweithdrefnau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol a phan fydd rhagnodydd yn dirprwyo gweinyddu meddyginiaeth rhagnodiad.

Yn yr Alban, mae Healthcare Improvement Scotland (HIS) yn caniatáu i nyrsys sy'n rhagnodi'n annibynnol, sy'n berchen ar glinigau cofrestredig gan HIS gadw meddyginiaethau rhagnodiad fel stoc yn eu hadeilad.

Beth sydd angen i weithwyr proffesiynol nyrsio a bydwreigiaeth sy'n ymwneud â gweinyddu meddyginiaethau ei ystyried

Mae gan unrhyw nyrs, bydwraig neu gydymaith nyrsio sy'n gweinyddu meddyginiaethau sydd wedi'u rhagnodi gan berson arall (gan gynnwys pan fydd y rhagnodi wedi'i wneud o bell) gyfrifoldeb o dan y Cod i sicrhau eu bod yn fodlon fod y fframwaith cymhwyster RPS wedi'i ddilyn, ac nad yw diogelwch cleifion mewn perygl.

Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i unrhyw nyrs neu bydwraig broffesiynol wrthod os gofynnir iddynt gyflenwi neu weinyddu unrhyw gynnyrch meddyginiaethol os oes ganddynt bryderon nad yw'r rhagnodi wedi cael ei gyflawni yn briodol ac yn unol â gofynion y Cod, Fframwaith Cymhwysedd RPS neu safonau a chanllawiau perthnasol eraill.

Os yw nyrs, bydwraig neu gydymaith nyrsio yn pryderu bod diogelwch cleifion neu'r cyhoedd yn cael ei roi mewn perygl, neu os gofynnir iddynt weithio y tu allan i ofynion y Cod neu unrhyw safonau cenedlaethol eraill, maen ganddynt bŵer o dan y Cod i leisio eu pryderon (gweler adrannau 16.1 a 16.3 o'r Cod am ragor o fanylion).

Egwyddorion lefel uchel ar gyfer ymarfer da mewn ymgynghoriadau a rhagnodi o bell

Yn [November 2019](#) Cyhoeddodd sefydliadau gofal iechyd (gan gynnwys rheoleiddwyr, colegau brenhinol a chyfadranau) set o egwyddorion i helpu diogelu diogelwch a lles cleifion wrth gael mynediad at feddyginiaethau a allai fod yn niweidiol ar-lein neu dros y ffôn.

Amlinellodd y [High level principles for good practice in remote consultations and prescribing](#) a gytunodd ar y cyd yr ymarfer da a ddisgwylir o weithwyr gofal iechyd proffesiynol wrth ragnodi meddyginiaeth ar-lein.

Mae'r deg egwyddor, a ategir gan safonau a chanllawiau presennol, yn cynnwys y disgwylir i weithwyr gofal iechyd proffesiynol:

- ddeall sut i adnabod cleifion sy'n agored i niwed a chymryd camau priodol i'w diogelu
- gyflawni asesiadau clinigol a gwiriadau cofnodion meddygol i sicrhau bod meddyginiaeth yn ddiogel ac yn briodol
- leisio pryderon pan nad yw trefniadau diogelu cleifion digonol mewn grym.

Ffynonellau defnyddiol eraill o wybodaeth

- Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth
 - [Accountability](#)
 - [Professional judgment](#)
 - [Delegation](#)

- [Joint statement on meeting regulatory standards during periods of global or national shortage of medicines](#)
- Y Cyngor Meddygol Cyffredinol
 - [Remote consultations flowchart](#) offers helpful guidance on the factors to consider around consulting remotely
 - [Good practice in proposing, prescribing, providing and managing medicines and devices](#)
 - [Cosmetic interventions guidance](#)
- Y Cyngor Deintyddol Cyffredinol
 - [Guidance on prescribing medicines](#)
- Y Cyngor Fferyllol Cyffredinol
 - [Guidance for registered pharmacies providing pharmacy services at a distance, including on the internet](#)
 - [Guidance for registered pharmacies preparing unlicensed medicines](#)
 - [In practice: Guidance on consent](#)
- Cymdeithas Fferyllol Frenhinol
 - [Expanding Prescribing Scope of Practice](#)
 - [Patient Safety Professional Standards: Responding to Patient Safety Incidents](#)
- [Advertising Standards Authority \(ASA\)](#)
- [Medicines & Healthcare products Regulatory Agency](#)
- [Joint Council for Cosmetic Practitioners](#)
- [British Association of Medical Aesthetic Nurses](#)
- [Save Face](#)
- [Risks of buying medicines over the internet](#)